

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Vlasta Klekerová

Mariologie Ludvíka M. Grigniona z Montfortu a Lva XIII. (2021)

Diplomantka přiznaně navazuje na obhájenou bakalářskou práci *Panna Maria v díle Lva XIII.* (KTF UK, 2015). Posudek oponenta dr. Ondřeje Salveta tehdy uvedl: „Nejzajímavější výzkum se vlastně odvíjí pod čarou, kde probíhá nepřiznané důkazní řízení o tom, že Lev XIII. ve svých encyklikách vychází z Grignona. Tuto tezi považuji za velmi zajímavou a lze jen litovat, že se nedostala přímo do zadání a titulu práce.“ Diplomová práce se tohoto podnětu chopila a rozvedla ho. Diplomantka samozřejmě využívá poznatky, jež získala dříve, avšak podoba bakalářské a diplomové práce v části věnované Lvu XIII. je strukturální: nejde o autoplagiát, nýbrž o studii původní.

Diplomová práce jako celek čítá 156 NS, čímž vysoce překračuje požadovaný rozsah. Z formálního hlediska je třeba vytknout příliš dlouhé, nedostatečně členěné odstavce a občasné překlapy, nemilé zejména u vrocení událostí. Diskutabilní je členění závěrečného seznamu literatury, který uvádí zvlášť tituly pro jednotlivé kapitoly, místo správného členění na prameny a sekundární literaturu. Matoucí je množství používaných zkratk. Pozitivně je naopak třeba vyzdvihnout skutečnost, že se diplomantka vcelku důsledně drží jednotného grafického a citačního úzu, jenž je blízký tomu, co je stanoveno na KTF UK. Jazykově je její práce zdařilá. Pracovala s literaturou v několika jazycích – vedle češtiny i s latinou, francouzštinou, italštinou a angličtinou. To jí umožnilo uchopit své téma důkladněji, než je u řady diplomových prací zvykem.

Struktura práce je přehledná a správná. První kapitola představuje ve dvou krocích životopisy studovaných osobností (9–53). Druhá seznamuje s hlavními rysy mariologie ve spisech Grigniona (54–88). Třetí pak zkoumá otázku, zda a jak je tato světcova reflexe přítomna v mariánských encyklikách a listech Lva XIII. (89–130), a to nejprve v obecné rovině, potom výčtem titulů Panny Marie v jednotlivých dokumentech papeže Lva XIII. a nakonec komparací šesti titulů: Neposkvrněná, Panna, Matka, Královna, Prostřednice, Pomocnice.

Vlastní téma diplomové práce, tedy srovnání obou autorů a odpověď na otázku ohledně vlivu mariologie Ludvíka M. Grigniona z Montfortu na magisteriální texty Lva XIII., je tedy nastoleno především v podkapitolách „Styčné body mezi oběma autory v obecné rovině“ (90–98) a „Klíčové mariologické tituly v encyklikách Lva XIII. a jejich možný grignionovský horizont“ (106–130), a pochopitelně i v „Závěru“ (130–135). To představuje jen menší část diplomové práce. Příčinu je třeba hledat nejenom ve skutečnosti, že diplomantka předsadila zevrubnou prezentaci a analýzu obou osobností zvlášť, ale i v tom, že rozpracování vlastního tématu nepřineslo příliš relevantních zjištění.

Nikde jsem v diplomové práci nepostřehl doklad o tom, že Lev XIII. průkazně znal a citoval Grignionova mariologická pojednání (třebaže ho roku 1888 blahořečil). Diplomantka je tak odkázána na hledání věcných shod obou autorů a hypotetického „grignionovského horizontu“ ve způsobu, jímž Lev XIII. užíval obvyklé mariologické tituly. Nutno ovšem podotknout, že konstatování věcných shod nikterak neznamena prokázání vlivu Grigniona na Lva XIII. Jistě ho nelze spojovat se skutečností, že oba autoři kriticky vyjadřovali k dobové situaci a vyzývali na tomto pozadí k mariánské úctě (90–92), citace týchž autorit (92–93), událostí (93) nebo Božích titulů, predikátů

a vlastností (94–98), ani s jinými skutečnostmi tohoto druhu (např. totožná kritika těch, kdo mají mariánskou úctu za přehnanou: 113). Komparace užití vybraných mariologických titulů pak ústí maximálně v tvrzení o tom, že autoři užívali tituly shodné a v blízkém významu, případně v poukazu na významové odstíny. Snad nejbližší shodu – ba vliv – spatřuje diplomantka u titulu Prostřednice, Správkyně a Rozdavatelka Božích milostí (118–124, 135), a u přívlastku Matka „dobrá“ (113, 133, 135). Podle mne se však stále zůstává na rovině domněnky, nikoli důkazu.

Závěr:

Z řečeného plyne, že výsledky bádání ohledně vlastního vytčeného cíle diplomové práce jsou spíše skromné. Základní shoda v mariologických titulech a jejich významu totiž není nijak překvapivá, neboť tu jde o společný poklad víry církve, a přímý vliv Ludvíka M. Grigniona z Montfortu na magisteriální texty Lva XIII. nebyl dokázán. V tomto ohledu snad lze, se snahou o vtíp, výsledek diplomové práce připodobnit k tomu, k čemu ve hře Jára Cimrmana *Vražda v salónním coupé* dospěl švédský spisovatel August Strindberg, který *„byl přistižen, jak vyfukuje kouř z dýmky do umyvadla s vodou, zkoušeje, zda touto cestou nevznikne zlato. A my si říkáme: Hle, jak podivínský nápad se zrodil v tak geniálním mozku! Ale není správnější říci: Nebyl to Strindberg, kdo experimentálně zjistil, že vypouštěním tabákového dýmu do vody zlato nevznikne? Někdo to totiž vyzkoušet musel. Někdo musel slepou uličku lidského poznání ohledat a ohlásit světu: Tudy ne, přátelé!“*

Něco podobného snad lze říci o tom, k čemu dospěla diplomantka. Tuto nadsázku je ovšem nutné doplnit o kladné hodnocení toho, jakým způsobem své téma zpracovala. Mariologii Grigniona i Lva XIII. představuje poučeně, zevrubně a přehledně, přímo z cizojazyčných pramenů. Zřejmá je i sympatie, s níž o obou autorech a zejména o mariologii samé pojednává. Také po formální stránce je zpracování i přes drobné nedostatky uspokojivé. Proto **její práci v úhrnu hodnotím kladně (známka výborně nebo velmi dobře) a doporučuji, aby totéž učinila i komise v průběhu obhajoby.** U ní by se, myslím, měla diplomantka vyjádřit zejména k tomu, jak ona sama vnímá naplnění cíle, který si vytkla v úvodu: „Během vypracovávání bakalářské práce jsem vytušila vliv děl [...] sv. Ludvíka Mariona Grignona z Montfortu na tvorbu tzv. růžencových encyklik papeže Lva XIII. V této práci si kladu za cíl doložit zmíněnou intuici konkrétními příklady a souvislostmi a ve výsledku této snahy ji případně potvrdit jako pravdivý fakt“ (7).

prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.

Katedra systematické teologie a filosofie